

OBAVIJEST KOMISIJE**Smjernice: Izvoz, ponovni izvoz, uvoz i trgovina rogovima nosoroga unutar Unije**

(2016/C 15/02)

1. Osnovne informacije o očuvanju nosoroga te prijetnjama koje se javljaju zbog nedavnog porasta krivolova i nezakonite trgovine

Nosorozi su uvršteni u Dodatak I. CITES-u, osim populacija južnog bijelog nosoroga (*Ceratotherium simum simum*) iz Južne Afrike i Svazija, koje su navedene u Dodatku II.

Nezakonita trgovina proizvodima od nosoroga (posebno rogovima) jedna je od glavnih prijetnji opstanku vrste. Samo je 13 nosoroga nezakonito ubijeno u Južnoj Africi 2007., ali se zbog znatnog porasta krivolova do kojeg je došlo u posljednjih osam godina broj nezakonito ubijenih nosoroga popeo na 1 004 u 2013. i 1 215 u 2014. (1)

Tajništvo CITES-a u svojem je izvješću za 16. sastanak Konferencije stranaka CITES-a u ožujku 2013. navelo sljedeće:

„Broj nezakonito ubijenih nosoroga u Južnoj Africi dosegao je najvišu razinu u novijoj povijesti te će njihov izlov s vremenom postati neodrživ ako se krivolov nastavi povećavati istom brzinom. U svojim odgovorima na obavijesti koje su im upućene pod br. 2012/014 i br. 2012/053 stranke su navele niz mjera koje provode kako bi zaustavile trenutačne visoke razine krivolova nosoroga te s njim povezanu nezakonitu trgovinu rogovima nosoroga. Usprkos tim mjerama i znatnim sredstvima koja se ulažu u borbu protiv krivolova nosoroga i nezakonite trgovine rogovima nosoroga te pohvalnim naporima koje u nizu zemalja ulažu tijela za provedbu zakona, broj nosoroga koji se svake godine nezakonito ulove i dalje raste alarmantnom brzinom.

Nezakonita trgovina rogovima nosoroga i dalje je jedna od najorganiziranijih kriminalnih aktivnosti s kojima se CITES trenutačno suočava. Postoje jasni pokazatelji da su u krivolov nosoroga i nezakonitu trgovinu rogovima nosoroga uključene organizirane kriminalne skupine. Te skupine djeluju u državama područja rasprostranjenja nosoroga kao i u Europi, gdje se rogovi nosoroga krađu iz muzeja, aukcijskih kuća, antikvarijata i objekata za prepariranje životinja. Zapljene su zabilježene i u Australiji, Posebnom upravnom području Hong Kong i na Filipinima. U Sjedinjenim Američkim Državama sedmero je ljudi uhićeno pod optužbom da su se bavili nezakonitom trgovinom rogovima nosoroga u veljači 2012. Stoga je nezakonita trgovina rogovima nosoroga postala velik problem koji ostavlja posljedice na nekoliko kontinenata. Za učinkovito suzbijanje te prijetnje potrebna je veća međunarodna suradnja i dobro koordinirana provedba zakona” (2).

Usporedno s porastom krivolova, postoje pokazatelji da osobe koje se bave organiziranim kriminalom djeluju u čitavoj Europi nabavljajući rogove nosoroga i trgujući njima. To je potaknulo Europol na poduzimanje posebnih mjera u vezi s nezakonitom trgovinom rogovima nosoroga u Uniji (3).

Prije nego što je u veljači 2011. donesena prva verzija tih smjernica, niz je država članica uočio porast broja zahtjeva za izdavanje potvrda za trgovinu unutar EU-a i za ponovni izvoz rogova nosoroga prijavljenih kao „antikviteti” ili „obrađeni primjerci”. U mnogim su slučajevima istraživanja pokazala da motiv kupaca nije imao puno veze s umjetničkim karakterom predmeta. Na to ukazuje činjenica da su cijene koje su na dražbama nuđene za takve proizvode uglavnom bile povezane s njihovom težinom, a ne nekim drugim elementima. Te su cijene dostigle visoke razine koje nisu nimalo povezane s umjetničkom vrijednošću tih proizvoda.

Nakon što su u rujnu i listopadu 2010. Ujedinjena Kraljevina i Njemačka donijele strogo tumačenje zakonodavstva Unije o trgovini takvim proizvodima izvan Unije, ostale su države članice primijetile da im se podnose zahtjevi za ponovni izvoz ili upiti o tome kako bi postupale s takvim zahtjevima, što upućuje na to da su neki trgovci nastojali izbjeći postupke u Ujedinjenoj Kraljevini i Njemačkoj te pronaći najlakši način ponovnog izvoza takvih predmeta iz EU-a.

Osim toga, u EU-u je prošle godine zabilježen nezapamćen broj krađa rogova nosoroga iz muzeja, aukcijskih kuća, antikvarijata ili objekata za prepariranje životinja. Europol je u trinaest država članica EU-a zabilježio pedeset krađa (uključujući 10 pokušaja), u kojima je ukradeno 60 primjeraka. Velik broj krađa vjerojatno nije ni prijavljen Europolu iz različitih razloga.

(1) https://www.environment.gov.za/mediarelease/molewa_waragainstpoaching2015

(2) <http://www.cites.org/eng/cop/16/doc/E-CoP16-54-02.pdf>

(3) <https://www.europol.europa.eu/content/press/europol-and-ireland-identify-organised-crime-group-active-illegal-trading-rhino-horn-9>

Postoje pokazatelji da je za većinu tih kaznenih djela odgovorna jedna organizirana kriminalna skupina. Toj se organiziranoj kriminalnoj skupini izravno pripisuje trećina prijavljenih krađa rogova te do sada ni za jednu drugu organiziranu kriminalnu skupinu nije utvrđeno da djeluje u tom području kaznenih djela.

Navedena organizirana kriminalna skupina uglavnom prodaje posrednicima za koje se čini da su odgovorni za povećan broj zahtjeva za potvrdama i dozvolama za trgovinu rogovima nosoroga.

Članovi te organizirane kriminalne skupine redovito sudjeluju na dražbama i posjećuju trgovce antikvitetima radi kupovine, ako ne i krađe prepariranih ili obrađenih rogova nosoroga. Sumnja se na to da ih prosljeđuju posrednicima koji opskrbljuju kinesko i vijetnamsko tržište.

Uočeno je da je nakon uvođenja zabrane prodaje rogova nosoroga na dražbama u Ujedinjenoj Kraljevini organizirana kriminalna skupina usmjerila svoje djelovanje na aukcijske centre u drugim državama članicama.

Postoji snažna pretpostavka da bi mogući izvoz rogova nosoroga iz EU-a, posebno onih koji se prijavljuju kao antikviteti ili obrađeni primjerci, doveo do veće potražnje za rogovima nosoroga za medicinske svrhe u Aziji. Takvom bi se trgovinom dodatno poticala potražnja za tim proizvodima u regiji te bi se cijene zadržavale na visokim razinama ili dodatno povećavale. Velika potražnja za visokovrijednim proizvodima predstavlja unosno tržište koje je vrlo privlačno krivolovcima i trgovcima koji se bave nezakonitom trgovinom. Ta bi ih situacija mogla potaknuti da nastave sa svojim kriminalnim aktivnostima, čime bi se dodatno ugrozilo očuvanje preostalih populacija nosoroga.

Iz navedenog jasno proizlazi potreba da države članice nastave primjenjivati zakonodavstvo EU-a o trgovini divljom faunom i florom na način kojim se štiti vrsta i jamči njezino očuvanje. Očekuje se da bi zbog toga organizirana kriminalna skupina bila prisiljena poduzeti očajničke korake da bi nabavila rogove nosoroga, čime bi postala osjetljivija na mjere provedbe zakona.

Na 16. sastanku Konferencije stranaka CITES-a donesena je odluka 16.84. u skladu s kojom stranke trebaju:

- „(f) po potrebi uvesti nacionalne mjere kao potporu provedbi CITES-a kako bi se regulirala unutarnja trgovina primjercima nosoroga, uključujući svaki primjerak za koji se, na temelju pratećeg dokumenta, pakiranja, oznake ili etikete ili bilo kojih drugih okolnosti, čini da je dio nosoroga ili da potječe od njega;
- (g) razmotriti uvođenje strožih domaćih mjera kako bi se regulirao ponovni izvoz proizvoda od rogova nosoroga iz bilo kojeg izvora”.

Tajništvo je sazvalo sastanak CITES-ove radne skupine za borbu protiv kriminala povezanog s nosorozima u Nairobiju u Keniji, od 28. do 29. listopada 2013. ⁽¹⁾ Na sastanku se okupio niz stručnjaka, kao i predstavnici iz 21 zemlje pogođene krivolovom nosoroga i nezakonitom trgovinom rogovima nosoroga. U skladu sa strategijama i predloženim mjerama:

„1. Sve bi stranke trebale: [...]

- (k) provoditi mjere za praćenje aktivnosti aukcijskih kuća, dražbovatelja te trgovina antikvitetima, po potrebi, kako bi se spriječila nezakonita trgovina rogovima nosoroga;”

Regulatorni okvir Unije koji se odnosi na trgovinu divljom faunom i florom potrebno je tumačiti s obzirom na njegove ciljeve, načelo opreznosti te uzimajući u obzir saznanja o najnovijem razvoju događaja. Nadalje, s obzirom na to da se čini da u mnogim državama članicama neki trgovci koordinirano pokušavaju nabaviti rogove nosoroga unutar EU-a da bi ih potom (ponovno) izvezli u istočnu Aziju, potrebno je donijeti smjernice kako bi se osiguralo da sve države članice slijede zajednički pristup u pogledu izvoza i ponovnog izvoza tih proizvoda (vidjeti odjeljak 3. u nastavku).

Države članice pozivaju se da posebnu pozornost posvete zahtjevima za izdavanje potvrde za trgovinu rogovima nosoroga unutar Unije jer bi subjekti mogli te zahtjeve upotrebljavati u svrhu nabave rogova i njihove daljnje nezakonite prodaje u Aziju ili za dobivanje potvrda koje bi potom bile zloupotrijebljene. Preporuke za postupanje s tim zahtjevima navedene su u odjeljku 4. u nastavku.

Smjernice su potrebne i u pogledu zahtjeva za uvoz u EU proizvoda od nosoroga koji se prijavljuju kao „lovački trofeji” (odjeljak 5.).

2. Status ovog dokumenta

Ovo su smjernice koje su pripremile službe Komisije i koje je jednoglasno prihvatio Odbor za trgovinu divljom faunom i florom osnovan na temelju članka 18. Uredbe Vijeća (EZ) br. 338/97 ⁽²⁾, a time i nadležna tijela država članica Unije.

⁽¹⁾ Vidjeti <http://cites.org/sites/default/files/notif/E-Notif-2014-006A.pdf>

⁽²⁾ SL L 61, 3.3.1997., str. 1.

Iako se njima izražava način na koji službe Komisije i države članice tumače i namjeravaju primjenjivati Uredbu (EZ) br. 338/97, kao i mjere koje smatraju najboljom praksom, one nemaju zakonsku snagu. Podliježu pravu Unije, posebno odredbama Uredbe (EZ) br. 338/97.

Službe Komisije izdaju ove smjernice u elektroničkom obliku, a mogu ih izdati i države članice.

Odbor Unije za trgovinu divljom faunom i florom revidirat će ove smjernice u drugom polugodištu 2016.

3. Smjernice za tumačenje pravila EU-a o izvozu i ponovnom izvozu rogova nosoroga: zahtjevi za izdavanje dozvola na temelju članka 5. Uredbe (EZ) br. 338/97

Akti prava Unije moraju se tumačiti u skladu s njihovim ciljevima. Člankom 1. Uredbe (EZ) br. 338/97 utvrđuje se da je cilj te Uredbe „zaštititi vrste divlje faune i flore te osigurati njihovo očuvanje uređenjem trgovine u tom području”. Odredbe Uredbe moraju se stoga tumačiti na način koji je u skladu s tim ciljem.

Osim toga, člankom 191. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđuje se da se politika Unije u području okoliša temelji na načelu opreznosti. U skladu s tim načelom, ako postoji sumnja da bi neka mjera ili politika mogla naštetiti javnosti ili okolišu, a nema znanstvenog konsenzusa o tome da je mjera ili politika štetna, teret dokazivanja da nije štetna leži na onima koji poduzimaju mjeru. Načelom se želi osigurati viša razina zaštite okoliša preventivnim donošenjem odluka u slučaju rizika. U praksi je područje primjene toga načela široko te se njime obuhvaća i politika potrošača, zakonodavstvo Unije o prehrambenim proizvodima te zaštita zdravlja ljudi, životinja i biljaka.

U skladu s dosljednom sudskom praksom Suda Europske unije, načelo opreznosti primjenjuje se, među ostalim, pri tumačenju i primjeni pravne stečevine Unije u području zaštite okoliša te stoga i na tumačenje i primjenu Uredbe (EZ) br. 338/97.

Države članice trebaju primjenjivati načelo opreznosti pri ostvarivanju svojeg diskrecijskog prava na temelju Uredbe (EZ) br. 338/97. U tom pogledu trebaju upućivati na Komunikaciju Komisije od 2. veljače 2000. o načelu opreznosti⁽¹⁾, u kojoj se navode razmatranja potrebna za njegovu pravilnu primjenu.

U skladu s člankom 5. stavkom 2. točkom (d) Uredbe (EZ) br. 338/97, pri ocjenjivanju zahtjeva za izvoz i ponovni izvoz rogova nosoroga, upravna se tijela moraju „uvjeriti, nakon savjetovanja s nadležnim znanstvenim tijelom, da ne postoje nikakvi drugi čimbenici koji se odnose na očuvanje vrsta, a koji bi bili protivni izdavanju izvozne dozvole”. Te se odredbe primjenjuju na zahtjeve za izdavanje dozvola za izvoz i ponovni izvoz primjeraka vrsta navedenih u Prilogu A i Prilogu B.

Taj se uvjet primjenjuje na sve primjerke rogova nosoroga, neovisno o tome smatraju li se „obrađenim primjerkom” ili ne.

Službe Komisije i Odbor Unije za trgovinu divljom faunom i florom smatraju da u sadašnjim okolnostima, u skladu s načelom opreznosti, države članice trebaju smatrati da postoje ozbiljni čimbenici koji se odnose na očuvanje vrsta nosoroga i protivni su izdavanju dozvola za izvoz i ponovni izvoz, osim ako postoje nedvojbeni znanstveni dokazi o protivnom.

Shodno tome, službe Komisije i Odbor Unije za trgovinu divljom faunom i florom smatraju da je legitimno da države članice osiguraju da se, kao privremena mjera, ne izdaju dozvole za izvoz ili ponovni izvoz rogova nosoroga, osim u slučajevima kad je jasno da će se dozvola upotrijebiti za legitimne svrhe, primjerice u sljedećim slučajevima:

1. predmet je dio stvarne razmjene kulturnih ili umjetničkih dobara između uglednih ustanova (tj. muzeja);
2. upravno tijelo predmetne države članice utvrdilo je da je predmet priznato umjetničko djelo te je uvjereno da zbog njegove vrijednosti sigurno neće biti upotrijebljeno u druge svrhe;
3. predmet nije prodan i obiteljsko je nasljeđe koje se prenosi zbog preseljenja obitelji ili kao dio ostavštine ili
4. predmet je dio znanstvenog projekta koji se provodi u dobroj vjeri.

⁽¹⁾ COM(2000) 1 završna verzija (još nije objavljeno u Službenom listu).

Dodatni se zahtjevi primjenjuju u pogledu (ponovnog) izvoza u Kinu: zahtjeve za izdavanje dozvole za izvoz ili ponovni izvoz rogova nosoroga u Kinu treba odbiti s obzirom na to da je domaćim zakonodavstvom u Kini zabranjen uvoz i unutarnja trgovina rogovima nosoroga⁽¹⁾. To uključuje primjerke iz vremena prije Konvencije i umjetničke predmete. Jedina se iznimka od ove zabrane odnosi na preparirane rogove koji se uvoze kao dio lovačkog trofeja⁽²⁾.

Taj se režim primjenjuje u odnosu na kontinentalnu Kinu, ali ne na Hong Kong, Makao ili Tajvan, čijim je zakonodavstvom dopuštena trgovina rogovima nosoroga u skladu s pravilima CITES-a.

Prije izdavanja izvozne dozvole u skladu s uvjetima navedenima u ovom odjeljku predmetna država članica trebala bi o tome obavijestiti tijela CITES-a u zemlji odredišta te provjeriti jesu li suglasni s uvozom tog primjerka. Potrebno je provjeriti i evidentirati identitet izvoznika i uvoznika (npr. zadržavanjem preslika njihovih identifikacijskih isprava).

4. Trgovina unutar EU-a: smjernice za provedbu članka 8. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 338/97 u pogledu rogova nosoroga

Prije donošenja prve verzije ovih smjernica države članice zaprimale su sve veći broj zahtjeva za izdavanje potvrde za trgovinu rogovima nosoroga unutar EU-a na temelju članka 8. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 338/97. Potrebne su smjernice na razini EU-a kako bi se osiguralo da se s tim zahtjevima postupa na dosljedan način diljem EU-a.

1. Ključno je, kao prvo, naglasiti opće pravilo prema kojem je trgovina primjercima iz Priloga A unutar EU-a zabranjena na temelju članka 8. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 338/97. Člankom 8. stavkom 3. državama članicama *dopušta* se odstupanje od te zabrane ako su ispunjeni određeni uvjeti (navedeni u podstavcima od (a) do (h))⁽³⁾. Međutim, upotrebom izraza „mogu” u članku 8. stavku 3. jasno se navodi da države članice nisu obvezne izdati potvrdu za trgovinu unutar EU-a ako ti uvjeti nisu ispunjeni (osim ako je drukčije propisano pravom Unije, primjerice u primjeni načela proporcionalnosti). Kad odlučuje o tome hoće li ili neće izdati potvrdu, tijelo se mora na primjeren način koristiti svojim diskrecijskim ovlastima.

Stoga se ne može smatrati da se člankom 8. stavkom 3. svakom podnositelju zahtjeva daje pravo na potvrdu za trgovinu unutar EU-a, čak i ako je ispunjen jedan od uvjeta utvrđenih u podstavcima od (a) do (h). Osim toga, članak 8. stavka 3. podliježe načelu opreznosti te, kako je prethodno izneseno, teret dokazivanja legitimnosti i dosljednosti transakcije s ciljevima Uredbe (EZ) br. 338/97 stoga je na podnositelju zahtjeva.

Kad primi zahtjev za izdavanje potvrde za upotrebu rogova nosoroga u komercijalne svrhe unutar EU-a na temelju članka 8. stavka 3., država članica po pravu Unije ima pravo odbiti izdati potvrdu, čak i kad je ispunjen jedan od uvjeta utvrđenih u podstavcima od (a) do (h), pod uvjetom da je odbijanje u skladu s načelom proporcionalnosti (tj. odbijanjem se primjereno štite vrste divlje faune i flore te se osigurava njihovo očuvanje i ono ne ide dalje od onoga što je potrebno za postizanje tog cilja). Službe Komisije i Odbor Unije za trgovinu divljom faunom i florom smatraju da će to biti slučaj kad podnositelj ne dokaže uvjerljivo da je transakcija legitimna i dosljedna s ciljevima Uredbe (EZ) br. 338/97.

Ne dovodeći u pitanje prethodni stavak te zbog okolnosti opisanih u prvom odjeljku ovog dokumenta, države članice, kao privremenu mjeru, u načelu ne bi trebale izdavati nikakve potvrde za rogove nosoroga na temelju članka 8. stavka 3.

2. Ako se, unatoč prethodno iznesenim preporukama, odredbama domaćeg prava države članice njezinim tijelima ne dopušta odbijanje zahtjeva za izdavanje potvrde za trgovinu rogovima nosoroga unutar EU-a kako je prethodno navedeno, potrebno je slijediti preporuke navedene u nastavku.

⁽¹⁾ Ta je zabrana propisana Okružnicom Državnog vijeća o zabrani trgovine rogovima nosoroga i tigrovim kostima, br. 39/1993 od 29. svibnja 1993.

⁽²⁾ Odlomak iz CITES-ova upozorenja br. 41 (veljača 2012.): „Kina zabranjuje uvoz rogova koji nisu preparirani kao dio lovačkog trofeja. To znači da se u Kinu ne može uvesti sam rog. Kineska su tijela provela ovu mjeru kao potporu inicijativama koje druge zemlje poduzimaju radi smanjenja nezakonite trgovine. Međutim, ta se zabrana ne primjenjuje na lovačke trofeje u kojima je rog nosoroga dio trofeja. Preparirane glave, preparirana poprsja i preparirane cijele životinje s rogovima mogu se kao lovački trofeji uvesti u Kinu iz bilo koje zemlje podrijetla. Zabrana se, naravno, ne odnosi ni na rogove na živim nosorozima koje je dopušteno uvoziti”.

⁽³⁾ Vidjeti točke 32. do 34. presude Europskog suda u predmetu C-510/99 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61999CJ0510:EN:HTML>).

S obzirom na porast nezakonitih aktivnosti povezanih s rogovima nosoroga u EU-u te uključenost organiziranog kriminala koji nastoji nabaviti i komercijalizirati takve proizvode, državama članicama preporučuje se da primijene pristup koji se temelji na procjeni rizika te da osiguraju maksimalnu kontrolu pri obradi zahtjeva za izdavanje potvrde za trgovinu unutar EU-a. U tom je kontekstu posebno važno napomenuti da se skupine koje se bave kriminalnim aktivnostima povezanim s rogovima nosoroga prijevarno koriste potvrdama Unije za trgovinu unutar EU-a izdanim na temelju članka 8. stavka 3. kao dokumentima kojima potvrđuju zakonitost ukradenih primjeraka. Osim toga, ukradeni su primjerci nedavno nuđeni na prodaju u aukcijskim kućama unutar Unije.

Stoga postoji rizik da te skupine upotrijebe potvrde Unije za trgovinu unutar EU-a kao dio svoje ukupne strategije za nabavu i nezakonitu trgovinu rogovima nosoroga. Države članice odgovorne su izbjegavati izdavanje potvrda kojima bi se olakšale takve aktivnosti te bi sa zahtjevima koji se odnos na trgovinu unutar Unije trebale postupati tako da taj rizik svedu na najmanju moguću mjeru.

3. U skladu s Uredbom (EZ) br. 338/97, izvoz i ponovni izvoz iz Unije primjeraka vrsta navedenih u Prilogu A dopušta se samo u iznimnim slučajevima. U tom pogledu, ako nakon odgovarajuće procjene rizika, kako je prethodno navedeno, tijela države članice smatraju da ne postoji rizik da bi izdavanje potvrde moglo koristiti osobama koje se bave nezakonitom nabavom ili trgovinom rogovima nosoroga, uvjeti kojima se dopušta izdavanje dozvole na temelju članka 8. stavka 3. moraju i dalje biti podložni strogom tumačenju ⁽¹⁾.

Režim koji se za rogove nosoroga primjenjuje na trgovinu unutar Unije razlikovat će se ovisno o uvjetima utvrđenima člankom 8. stavkom 3. podstavcima (a), (b) i (c).

Prema članku 8. stavku 3. točki (a) (tj. primjerci „stečeni u Zajednici ili [...] uneseni u Zajednicu prije nego što su odredbe koje se odnose na vrste navedene u Prilogu I. Konvenciji ili u Prilogu C1. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 3626/82 ⁽²⁾ ili u Prilogu A postale primjenjive na te primjerke“), ključan element je taj da je na podnositelju zahtjeva da dokaže da su primjerci stečeni u Zajednici ili uneseni u Zajednicu prije 4. veljače 1977. za sve vrste nosoroga, osim za bijele nosoroge (za koje je taj datum 1. srpnja 1975.). Ako podnositelj zahtjeva ne može pružiti takav dokaz, potvrdu ne bi trebalo izdati.

Čini se da se niz predmeta prijavljuje kao „obrađeni primjerci“, čija je komercijalna upotreba regulirana na temelju članka 8. stavka 3. točke (b) Uredbe (EZ) br. 338/97 i članka 62. stavka 3. Uredbe Komisije (EZ) br. 865/2006 ⁽³⁾. Ako predmet ispunjava uvjete potrebne da bi ga se smatralo obrađenim primjerkom iz članka 2. točke (w) Uredbe Vijeća, nije potrebna potvrda za njegovu komercijalnu upotrebu unutar Unije. Međutim, definiciju „obrađenog primjerka“ isto se tako mora tumačiti u užem smislu:

- Podnositelj zahtjeva prvo mora dokazati da je primjerak stečen „50 godina prije stupanja na snagu Uredbe (EZ) br. 338/97“, tj. prije 3. ožujka 1947.
- Osim toga, činjenica da je rog nosoroga jednostavno postavljen na podložnu pločicu ili neku drugu vrstu podloge bez ikakve druge promjene njegova prirodnog stanja ne bi smjela biti dovoljna da se proizvod smatra „obrađenim primjerkom“ u skladu s člankom 2. točkom (w) Uredbe (EZ) br. 338/97. Smjernice Europske komisije o obrađenim primjercima trebalo bi izmijeniti i izmijenit će ih se na odgovarajući način. Osim toga, zahtjev iz članka 2. točke (w) prema kojem je promjena izvršena za „nakit, ukrase, umjetnost, predmete za praktičnu upotrebu ili glazbene instrumente“ potrebno je isto tako strogo i temeljito razmotriti jer se čini da u nekim nedavnim slučajevima umjetnička priroda promjene (poput znatnog rezbarenja, graviranja, umetanja ili dodavanja umjetničkih predmeta ili predmeta za praktičnu upotrebu itd.) nije bila jasna te u tom slučaju nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 2. točke (w).

Kad se zahtjevi koji se odnose na trgovinu rogovima nosoroga unutar Unije podnose na temelju članka 8. stavka 3. točke (c), s obzirom na to da se rogovi nosoroga mogu uvoziti (kao osobni predmeti, posebno lovački trofeji) jedino u nekomercijalne svrhe, države članice podsjećaju se na to da se njihovim vlasnicima ne može izdati potvrda za komercijalnu upotrebu unutar Unije na temelju članka 8. stavka 3. točke (c).

4. Ako se potvrda izdaje, u njoj je potrebno opisati predmet dovoljno detaljno da bude jasno da se ona može upotrijebiti samo za predmetni primjerak te da se ne može prijevarom upotrijebiti za druge primjerke. Osim toga, ako im propisi to dopuštaju, države članice mogu razmotriti uspoređivanje, provjeravanje i evidentiranje identiteta podnositelja zahtjeva i kupca (npr. zadržavanjem preslika njihovih identifikacijskih isprava). Mogao bi se propisati uvjet prema kojem je prodavač obavezan obavijestiti tijela o identitetu kupca.

⁽¹⁾ Prema pravu Unije, kako ga tumači Sud Europske unije, izuzeća od pravila prava Unije moraju se uvijek tumačiti u užem smislu.

⁽²⁾ SL L 384, 31.12.1982., str. 1.

⁽³⁾ SL L 166, 19.6.2006., str. 1.

Nadalje, potvrde Unije za trgovinu unutar EU-a trebalo bi izdavati samo za određenu transakciju, i to samo jednu, što znači da će potvrda vrijediti samo za imatelja navedenog u polju 1. potvrde. To se temelji na članku 11. stavku 3. drugom podstavku Uredbe (EZ) br. 865/2006, kojim se državama članicama dopušta „izdati potvrdu samo za određenu transakciju u slučajevima kad se smatra da postoje drugi faktori vezani uz očuvanje vrste koji se kose s izdavanjem potvrde za određenu vrstu.”

5. Uvoz „lovačkih trofeja” od nosoroga u EU

Iako nosoroge i proizvode dobivene od njih nije dopušteno unositi u EU u komercijalne svrhe, unošenje u EU može se odobriti pod određenim uvjetima kad je riječ o lovačkim trofejima ⁽¹⁾, koji se smatraju osobnom ili kućnom imovinom na temelju članka 57. Uredbe (EZ) br. 865/2006.

U skladu s Uredbom Komisije (EU) 2015/870 ⁽²⁾ o izmjeni Uredbe (EZ) br. 865/2006, prvo unošenje u EU lovačkih trofeja primjeraka svih vrsta nosoroga uvjetovano je predočenjem uvozne dozvole koju je izdala država članica EU-a u koju se uvozi. Na temelju prava EU-a, takvi su lovački trofeji osobna i kućna imovina te i nakon uvoza trebaju ostati imovina vlasnika. Ne mogu se prodati ni na neki drugi način upotrijebiti u komercijalne svrhe.

Kad je riječ o primjercima nosoroga, posljednjih su godina odredbe o trgovini lovačkim trofejima zloupotrebljavale mreže koje su angažirale ljude u zemljama uvoza, plaćale im putovanje u Južnu Afriku i safari-lov na nosoroga, nakon čega su te osobe uzimale u posjed rogove nosoroga i nezakonito ih prodavale u azijske zemlje. Osim široko rasprostranjene zloupotrebe lovačkih trofeja od nosoroga u nezakonite komercijalne svrhe u Češkoj, istraživanja provedena u Slovačkoj, ali i u trećim zemljama (SAD-u), ukazuju na to da sličan način djelovanja uvelike primjenjuju kriminalne mreže, angažirajući „pseudolovce”, pa čak i „lovce u dobroj vjeri”, kako bi otpremile rogove nosoroga iz Južne Afrike u Aziju.

Kako bi riješila taj problem, CITES-ova radna skupina za borbu protiv kriminala povezanog s nosorozima na svojem je sastanku (vidjeti bilješku 4.) preporučila „provedbu zakonodavstva i kontrolu njegove provedbe kako bi se spriječilo da se rogovi koji su dio zakonski stečenih trofeja ne upotrebljavaju u druge svrhe osim lovačkih trofeja te osiguralo da ti trofeji ostanu u posjedu njihovih vlasnika u svrhe navedene u CITES-ovoj izveznoj dozvoli”.

U tom se kontekstu državama članicama EU-a preporučuje da:

1. pri odlučivanju o zahtjevu za izdavanje uvozne dozvole za lovački trofej od primjerka nosoroga:

- posebnu pozornost obrate na to ima li podnositelj zahtjeva lovačko iskustvo te da ga obavijeste o tome da se uvoz u EU može odobriti samo ako se predmet uvozi za osobnu upotrebu,
- kontaktiraju zemlju izvoza, ako je potrebno, kako bi se uvjerile u to da su upravna tijela CITES-a obaviještena o planiranom lovu i izvozu te da nemaju informacija koje su protivne izdavanju uvozne dozvole podnositelju zahtjeva;

2. kad (nakon što valjano provjere jesu li ispunjeni svi uvjeti u skladu s Uredbom br. 338/97 i s njom povezanim uredbama Komisije) izdaju uvoznu dozvolu, navedu u dozvoli sljedeću rečenicu: „Ovaj se lovački trofej uvozi isključivo za osobnu upotrebu. Predmet ostaje imovina imatelja dozvole. Na zahtjev se mora predočiti nadležnim tijelima”;

3. kad je to moguće u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, provedu provjere na temelju procjene rizika kod osoba koje su od 2009. uvezle lovačke trofeje od nosoroga ⁽³⁾ kako bi provjerile jesu li ti trofeji još uvijek u njihovu posjedu te da rezultate tih provjera dostave drugim državama članicama EU-a, Europskoj komisiji i tajništvu CITES-a.

⁽¹⁾ Lovčki trofej definiran je u članku 1. točki (4b) Uredbe (EZ) br. 865/2006.

⁽²⁾ SL L 142, 6.6.2015., str. 3.

⁽³⁾ Za uvoz lovačkih trofeja od nosoroga koji se dogodio prije stupanja na snagu zahtjeva u pogledu uvozne dozvole, podatci o podnositeljima zahtjeva za uvoz lovačkih trofeja od nosoroga mogu se na zahtjev dobiti od zemalja izvoza.